

culori armonice superioare sau grave, a iluminat frumusețea sferică a melodiei violei da gamba — intonată „non-vibrato”, a menea unui nimb policrom, îndemnând la o adincă reculegere. A fost, în mod indiscutabil, un moment de mare artă.

Ecaterinei Botăr i-a revenit sarcina de a inaugura festiv cel de al doilea recital Bach, al formației „Collegium Musicum Academicum”, cu *Suita engleză nr. 2 în la minor, pentru clavecin solo, B.W.V. 807*. Și în acest caz ea a demonstrat aceeași artă în mînuirea registrelor prin combinații rafinate, în funcție de caracterul nu numai al părților principale — *Prelude, Allemande, Courante, Sarabande, Bourrée I—II și Gigue* — ci chiar al unor momente din cadrul acestora, realizând astfel o interpretare emoționantă prin simbioza elementelor de gingășie și puritate, reprezentate de sonoritatea delicată a instrumentului și dimensiunea estetică monumentală a muzicii.

În cele trei arii pentru mezzosoprană, din *Cantatele nr. 136* (cu oboe d'amore și continuo), nr. 103 (cu flaut și continuo) și nr. 110 (cu oboe d'amore și continuo), Liliiana Bizineche alături de membrii formației „Collegium Musicum Academicum” a cântat cu o muzicalitate cultivată, pe deplin stăpînat pe tehnica vocală specifică stilului baroc, dar expresivitatea sa a trădat un anumit efort de transpunere într-un spațiu dramatic imaginar, reflectat, de altminteri și în atitudinea scenică teatrală adoptată. În evident contrast cu interpretarea interiorizată a partenerilor. Avem însă ferma convingere că talentata artistă dispune de suficiente resurse pentru a depăși acest stadiu al „trăirilor regizate”, în favoarea unui atașament sincer și profund față de o muzică de asemenea valoare, devenind în viitor o colaboratoare permanentă și de nădejde a prestigioasei formații la la care ne referim.

După cum am mai constatat și în precedentul recital, Gavril Costea a dovedit predilectia pentru inflexiunile agocice în interpretare. Versiunea *Sonatei în mi major B.W.V. 1.035*, pentru flaut și continuo, a reconfirmat această caracteristică definitorie, care a fost completată și de o sonoritate compactă și strălucitoare în același timp, ce încrustează parcă linia melodică a frazelor. (Dintre cele patru părți ale lucrării — *Adagio ma non tanto, Allegro, Siciliana și Allegro assai* —, mișcărilor lente au fost mai edificatoare în acest sens).

Ca ultim punct al programului, *Trio Sonata în re major, B.W.V. 530* pentru flaut, oboi și continuo, a relevat din plin potențialul expresiv al formației. Acest minunat colectiv a sunat ca un complex instrument într-o combinație timbrală de o calitate excepțională, ca rezultat al unei îndelungi practici în ansamblu. Cîntul interpreților este impulsionat în momentul de față, mai mult poate decît altădată, de acea totală dăruire care le permite să fie independenți și contopiți în același timp în momentul oficerii actului interpretativ. Iar dacă ne gîndim că această dezinvoltură deosebită se manifestă într-un spațiu stilistic căruia doar puțini au harul de a-i dezbăli incomparabilele splendori, vom putea aprecia după cum se cuvine dimensiunea evenimentului artistic din seara respectivă, care a impresionat a-dînc numerosul public prezent în sală.

Cu certitudine, tot ca un eveniment muzical trebuie privit și recitalul Gerdei Türk, care ne-a prilejuit audierea uneia din capodoperele lui J. S. Bach, extrem de rar întîlnită în repertoriul pianistilor noștri: *Variațiunile Goldberg*. Gerda Türk ne-a oferit o versiune minuțios elaborată, epurată de efuziuni, într-un climat emoțional temperat care a atins însă cote de înaltă căldură expresivă în cel de al nouălea „tripticon”, mai precis, în celebrul „Adagio” definit drept unul din momentele de „supremă expresie plămădită de spiritul uman” alături de „Es ist vollbracht” din *Johannespassion* (nr. 58), „Erbarme dich” din *Matthäuspassion* (nr. 47) sau „Crucifixus” din *Hohe Messe* (nr. 5) (S. Toduță) —

marcînd astfel momentul culminant care reprezintă „încoronarea întregii lucrări” (H. Keller).

Sub conducerea lui Cornel Țăranu, formația „Ars Nova” a prezentat un program omagial închinat lui Alban Berg, a cărui aniversare este de asemenea înscrisă în agenda U.N.E.S.C.O. a acestui an. Concertul a debutat cu *Sonata nr. 1 pentru pian, op. 1 în si minor*, interpretată de Gerda Türk, lucrare de un lirism de factură neoromantică, al cărui patos este însă atenuat prin armonii subtile, personale, care conduc înspre momente marcate de o sensibilă nuanță nostalgică. În continuare, mezzosoprană Liliiana Bizineche, acompaniată de pianista Monica Mușeșan Giurgiuian, a cântat trei liederuri caracterizate printr-o maximă concizie, cu melodii duioase și armonii senine (*Im Zimmer*) sau discret cromatizate (*Schifflied și Traumgekrönt*).

O surpriză emoționantă a fost acea prezentare „sui generis” a celor *Patru piese pentru clarinet și pian* (interpretate de Ioan Goilă și Ninuca Oșanu Pop) — renumite prin concentrarea extremă a formei ca rezultat al condensării unui material amplu cu virtuală potențialitate —, cînd actorul Anton Tauf a dat citire versurilor „*Piese de Alban Berg*” ale mult regretatei Eta Boeriu.

Prin cel de al treilea act din opera *Wozzeck* (scenele 2—4), cîntat într-o versiune în limba română, datorată baritonului Ion Budoiu, concertul a cunoscut un moment de vîrf pe care-l consemnăm aici ca al treilea eveniment important din suita manifestărilor comentate de noi. Cu concursul pianistei Suzana Pentek și al studenților secției de canto Carmen Arieșanu-Codreanu și Carmen Popescu, Ion Budoiu a interpretat actul uciderii Mariei, într-un mod cu totul excepțional, viziunea sa artistică fiind concretizată muzical cu o măiestrie care a avut darul de a suplini în conștiința publicului, în bună măsură, lipsa montării scenice. În acest context, *Fuga Ricercata* de Bach-Webern, propusă de Cornel Țăranu ca punct final al concertului, a adus un binevenit contrast, opunînd tumultului răscolitoarelor pasiuni lumesti, un univers estetic dominat de legile echilibrului și rațiunii, reafirmand totodată în aceste importante momente aniversare, ca pe o metaforă, ideea interferenței marilor spirite creatoare ale omenirii.

Casiu BARBU

GALAȚI

Zilele muzicale „Dimitrie Cuclin”

Participăm de multe ori, la manifestări muzicale care, prin nota lor aparte, conferită de contextul artistic în care se desfășoară, prin frumusețea opusurilor audiate, prin valoarea interpreților, reușesc să se imprime adînc în sufletele noastre. Un asemenea moment artistic, de o semnificație deosebită, l-a constituit desfășurarea la Galați, în 25 și 26 martie 1985, a „Zilelor muzicale Dimitrie Cuclin”, manifestări organizate sub auspiciile Comitetului județean de cultură și educație socialistă Galați, Uniunii compozitorilor și muzicologilor din Republica Socialistă România, Bibliotecii „V. A. Urechia” și Teatrului muzical „Nicolae Leonard” din Galați, cu prilejul împlinirii la 24 martie 1985, a 100 de ani de la nașterea acestei personalități complexe a culturii românești: compozitor, pedagog, estetician, filozof, poet și dramaturg, „cel mai mare gînditor în domeniul muzicii” cum îl definea George Enescu.

Timp de două zile am asistat la o desfășurare impresionantă de acțiuni, care au avut darul să proiecteze în conștiințele contemporaneității proeminente personalitate a lui Dimitrie Cuclin, care pentru meri-

tele-i deosebite a fost distins cu Premiul I de compoziție „George Enescu” (1913), Premiul Academiei Române (1923 și 1934), Premiul național de compoziție (1939), Ordinul Muncii clasa I (1955), Premiul II „Ion Vidu” (1960), Ordinul Meritul Cultural clasa I (1969).

Importante forțe cultural-artistice gălățene și-au dat concursul la buna desfășurare a acestor manifestări: tovarășul Oprea Nedelcu — directorul Bibliotecii „V. A. Urechia”, soliștii Georgeta Pinghirescu și Ion Suci, corul și orchestra Teatrului muzical din Galați — ansambluri pregătite de dirijorii Dimitrie Macarie și Ury Schmidt, — alături de care au fost invitați cîțiva oaspeți bucureșteni — muzicologul dr. Vasile Tomescu, compozitorul și muzicologul Vasile Donose, profesor dr. în filozofie Dumitru Matei, conferențiar universitar Ana Iftinchi, lector universitar Alexandru Leahu.

„Zilele muzicale Dimitrie Cuclin” de la Galați s-au deschis printr-un vernisaj al expoziției „Dimitrie Cuclin — compozitor și gînditor român” — expoziție orînduită cu gust și competență de Valentina Leonte și Radu Doina, la sediul Bibliotecii „V. A. Urechia”. În cadrul vernisajului, la care au participat, din partea forurilor locale, tovarășa Emilia Andrunache, membră a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, secretar al Comitetului județean de partid, tovarășa Florica Șerbănescu, președintele Comitetului de cultură și educație socialistă al județului Galați, tovarășul Constantin Hagiu, șeful secției de propagandă a Comitetului județean de partid Galați, tovarășul Alecu Sfetcu, directorul Teatrului muzical „Nicolae Leonard” din Galați, — au fost prezentate importante documente cucliniene (manuscrise ale unor lucrări simfonice, opere, concerte, lieduri, lucrări filozofice, lucrări din seria „Dialogurilor”) aflate, astăzi, în păstrarea Bibliotecii gălățene, multe dintre aceste materiale fiind puse la dispoziția Bibliotecii „V. A. Urechia” de profesorul Vladimir Constantin Mașala. Numerosul public participant la acest vernisaj a putut observa, astfel, multitudinea de planuri pe care s-a manifestat Dimitrie Cuclin în cei 93 de ani de viață. Dealtfel, în cuvîntul său muzicologul Vasile Tomescu a surprins traseele pe care a evoluat gîndirea muzical-estetică a acestui exponent remarcabil al culturii muzicale românești.

Cîteva importante elemente privind interpretarea creației pentru pian a lui Dimitrie Cuclin, în baza indicațiilor primite de la autor, ne-au fost oferite de conf. univ. Ana Iftinchi, de la Conservatorul „Ciprian Porumbescu” din București — elemente teoretice însoțite de exemplificări practice cu concursul studentei Gyuris Maria, aflată în anul IV de studii la Conservatorul bucureștean. Un scurt recital muzical-poetic a contribuit la o apropiere a publicului de creația lui Dimitrie Cuclin. Protagonistii acestui moment artistic au fost soprana Georgeta Pinghirescu, tenorul Ion Suci, acompaniați de pianista Carmen Cristea Bolboceanu, corul Teatrului muzical, pregătit de Dumitru Macarie și actorul Gheorghe V. Gheorghede de la Teatrul dramatic din Galați, care a recitat cîteva poeme din lirica muzicianului omagiat.

Deosebit de interesant a fost colocviul pe tema „Dimitrie Cuclin — personalitate complexă a culturii românești”, desfășurat în aula Bibliotecii județene. Comunicările susținute aici de tovarășa Emilia Andrunache, pe tema „Dimitrie Cuclin, reprezentant de frunte al culturii românești”, de muzicologul Vasile Donose — comunicare intitulată „Idei estetice în opera lui Dimitrie Cuclin” — de muzicologul Alexandru Leahu, comunicare ce s-a referit la „Aspecte ale gîndirii sistemice în viziunea lui Dimitrie Cuclin” și deasemenea comunicarea profesorului dr. Dumitru Matei care a avut în vedere analizarea gîndirii filozofice a lui Dimitrie Cuclin în contextul gîndirii filozofice românești și universale — toate aceste comunicări au conturat, cu competență și discernămint critic, personalitatea adeseori controversată, dar de ample dimensiuni de cuget și de forță

creatoare, a lui Dimitrie Cuclin. După cum sublinia și muzicologul dr. Vasile Tomescu în încheierea colocviului, comunicările au avut darul să adîncească și să releve aspecte inedite ale operei și personalității cucliniene, marele muzician și gînditor înscirînd, în patrimoniul culturii românești din primele decenii ale acestui veac, contribuții de adîncă semnificație — în sensul vocației universale a muzicii românești și în contextul ideilor estetico-filozofice de esență umanistă afirmate de-a lungul timpului.

Poziția gîndirii estetice cucliniene în raport cu rolul și funcțiile muzicii, ca expresie a vieții însăși, ca „vivantă aureolă de frumos și adevăr”, gîndire în care definitorie este funcția psihologică aflată la baza întregului sistem funcțional-muzical — poziție subliniată în comunicarea muzicologului Vasile Donose; raportul de interdependență dintre ideile teoretice ale lui Dimitrie Cuclin și sisteme ale gîndirii științifice din cibernetică — de pildă, — precum și unele priorități cucliniene în identificarea spectrului de armonice naturale ale sunetului muzical — probleme surprinse de comunicarea muzicologului Alexandru Leahu; originalitatea gîndirii filozofice a muzicianului român, îndeosebi prin definirea, în sens materialist a dialecticii esență-substanță, prin care ni se relevă coordonatele gnoseologică și ontologică ale filozofiei lui Dimitrie Cuclin — idei subliniate de comunicarea prof. dr. Dumitru Matei, cercetător la Institutul de filozofie — iată o foarte succintă enumerare a tezelor și punctelor de vedere expuse în cadrul colocviului.

Potrivit aprecierilor muzicologului Vasile Tomescu, colocviul a scos în evidență, între altele și obligația ce revine tuturor celor ce studiază și analizează creația filozofică, estetică, muzicală și literară a lui Dimitrie Cuclin de a scruta imensul univers de cultură cuclinian — cu spirit critic, în sensul relevării marilor valențe ale acestei creații. „Timp de șase decenii — arăta muzicologul Vasile Tomescu — Dimitrie Cuclin a zămislit o operă cardinală și noi, cei de astăzi, sîntem datorii să o analizăm și să discernem valorile reale din contextul extrem de bogat al lucrărilor sale”.

În agenda manifestărilor „Zilele muzicale Dimitrie Cuclin” de la Galați a figurat și o întîlnire, organizată în dimineața zilei de 26 martie a.c., la Liceul „Vasile Alecsandri” — cu cadre didactice și elevi. La acest liceu a învățat Dimitrie Cuclin între anii 1896—1903. Expunerile prezentate de muzicologul Vasile Donose, filozoful Dumitru Matei și profesorul Gheorghe Spiridonescu, directorul liceului, au trezit un viu interes în rîndul auditoriului, realizînd credem, o necesară deschidere a gustului tinerei generații spre cunoașterea dimensiunilor personalității muzicianului ca fiu strălucit al Galațiului și promotor neobosit al culturii naționale.

„Zilele muzicale Dimitrie Cuclin” au fost încheiate de concertul programat în sala Teatrului „Nicolae Leonard”. Interpretii — pianistele Ana Iftinchi, Maria Gyuris, soprana Georgeta Pinghirescu, tenorul Ion Suci, corul Teatrului — pregătit de Dimitrie Macarie și Orchestra Simfonică a Teatrului, aflată sub bagheta lui Ury Schmidt — au oferit numerosului public prezent în sală fragmente din cîteva lucrări ale lui Dimitrie Cuclin mai puțin cîntate, unele dintre ele prezentate chiar în primă audiere: *Suita I pentru pian*, *Sonata pentru pian*, prelucrări folclorice, scenă din opera *Bellerophon*, *Suita a II-a pentru Orchestră*, *Simfonia a XVIII-a*.

În ansamblul lor, manifestările de la Galați, prilejuate de sărbătorirea împlinirii a 100 de ani de la nașterea compozitorului și gînditorului Dimitrie Cuclin s-au constituit într-un eveniment cultural-științific remarcabil în seria inițiativelor de evaluare critică a marilor moșteniri pe care trecutul le-a destinat circuitului viu și permanent al valorilor spiritualității naționale.

Rodica SAVA